

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

דבר העורך

מחותנים, רבותי נברך!

אחריות המחותנים: בחתונות רבות חוזרת השאלה: כיצד ינהג אורח הנאלץ לצאת לפני הזימון? בגיליון מובאים דברי כמה מגדולי הפוסקים שהזהירו להקדים את ברכת המזון לריקודים השניים. הדברים נחוצים במיוחד בחתונות בחצרות הקודש, שבהן סועדים אלפים. ומכאן פנייה של ידידות למחותנים היקרים:

טרחתם כל כך לכבוד האורחים, דאגתם להושיבים ולהשביעים; דאגו גם שיוכלו לקיים את חובתם כראוי. כשם שקובעים את זמני החופה, המנות והריקודים, קבעו מראש גם זמן לברכת המזון.

מיד לאחר המנה האחרונה גשו לזימון, ברכת המזון ושבע הברכות, לפני הריקודים השניים, כשהציבור עדיין מכוונס ויכול לברך ככוונה וביישוב הדעת, בטרם מתחיל המירוץ. כך נחסכות שאלות של היסח הדעת, עקירת מקום ויציאה בלא זימון.

עריכת הריקודים השניים בתוך הסעודה ועקירת השולחנות לפינוי מקום לרוקדים מעוררות שאלות הלכתיות, כמבואר בגיליון "עומק הפשוט" מס' 435, בנושא "ריקודים באמצע הסעודה". לעיתים כבר עובר שיעור עיכול, ואי אפשר לברך ברכת המזון. כשהברכה נדחית לסוף הלילה, אורחים נאלצים לצאת והחבורה מתפזרת; וכבר אירע שמתוך הבהילות והטרדה נשכחה גם ברכת המזון עצמה! חבל להעמיד את אורחי סעודת המצוה בניסיון כזה.

כשנעזרים באמרגן, יש להטיל עליו גם את האחריות לתאם עם המלצרים והתזמורת, ולוודא שבשעה שנקבעה אכן ייגשים לברכת המזון.

לאחר ברכת המזון ושבע ברכות אפשר להמשיך לרקוד ולשמוח. כשם שדואגים לכשרות המאכלים, צריך גם לדאוג שהסעודה תסתיים כהלכה.

בברכת התורה
עקיבא יוסף לוי

נושא הגיליון

זימון ושבע ברכות בחתונה

בְּמִקְהֵלוֹת בְּרָכוֹ אֱלֹקִים

זימון כהלכה: גיליון 526 עסק בנושא "זימון כהלכה", גיליון 527 בנושא "צירוף המסובין לזימון", גיליון 528 בנושא "זימון בעולם הישיבות", וגיליון 529 בנושא "האם מותר לצאת לפני זימון".

בהמשך לסדרה, יעסוק הגיליון הנוכחי (530) בנושא "זימון ושבע ברכות בחתונה": האם מותר לצאת מסעודת חתונה קודם זימון ושבע ברכות?

האם שבע הברכות הן חובת כל אחד מהמסובים או חובת הציבור, ואולי מספיק בכך שיישארו עשרה לברך עם החתן? האם יש בזימון נפרד משום זילותא של בעלי השמחה, והאם רשותם מועילה?

והרחיבו בזה **בשערי יוסף** (הלכות זימון) ו**בלענין הלכה** (קונטרס חתונות ושבע ברכות). ניתן להשיגם במערכת הילכתא. ואי"ה עוד חזון למועד, לבאר האם זימון בעשרה ושבע ברכות טעונים כוס?

1. חיוב לכל החבורות

שמחה גדולה: הטור (אבן העזר סימן סב) הביא דעה, שכאשר

הגיליון הוקדש לעילוי נשמת

הרבנית הצדקנית מרת יהודית פישר ע"ה

אשת הג"ר אהרן פישר זצ"ל רב שכונת "זכרון משה"

בת הג"ר יצחק נתן קופרשטוק זצ"ל

נלב"ע ה' תשרי תשפ"ה

ת.נ.צ.ב.ה.

לכן כותב שצריך להתנות בפירוש קודם האכילה שאינו מצטרף לקביעות המסובים; ובכך אינו מתחייב בזימון, אף כשיושב עמם בשולחן אחד. ומכיוון ששבע ברכות טעונות עשרה, וברכת "אשר ברא" טעונה שלושה, כשאנו מצטרף אף לשלושה – פטור משתיהן. אולם אם זימן בשלושה, התחייב בברכת "אשר ברא". ואם זימן בעשרה צריך לברך את כל השבע ברכות.

והוסיף שאין להיפטר באכילת פת הבאה בכיסנין במקום פת, שכן אף אם אוכל ממנה מעט, ועיקר שביעתו מן הדגים, הבשר ושאר המטעמים שבסעודת החתונה, הכל מצטרף לשיעור קביעות סעודה, וממילא מתחייב בברכת המזון, כמבואר במג"א (סימן קסח ס"ק ג).

והעיד נכד הג"ר זלמן נחמיה גולדברג זצ"ל לרבני הילכתא, שנכח בחתונה שבה ביקש סבו לצאת לפני סיומה. בעל הסעודה ארגן עבורו זימון בעשרה, וסבו זימן ובירך שבע ברכות ללא החתן והכלה.

חיוב היחיד: לדעת הג"ר שריה דבליצקי זצ"ל (שובע שמחות פרק א סעיפים כא-כד ובהערות שם), חיוב שבע ברכות חל על כל סועד שאכל פת ונתחייב בזימון בעשרה, ולכתחילה עליו להמתין עד סיום הסעודה לשמיעתן. אין להקדים ולברכן בחבורה נפרדת, אפילו לצורך מצוה, אלא ברושת מפורשת מבעלי השמחה, מפני קפידתם.

הרוצה לצאת מוקדם, ינהג באחת הדרכים הבאות: א. יימנע מאכילת פת, כי אם פת הבאה בכיסנין בשיעור שאינו מחייב ברכת המזון. ב. יתחיל לאכול לאחר שאר המסובים, ואף יסיים לפניהם, ויברך מיד. ג. אם אינו יכול להתחיל אחריהם, יתנה קודם כניסתו לסעודה, אפילו בליבו, שאינו

סעודת החתונה מתקיימת בשניים או בשלושה בתים, מברכים ברכת חתנים ואומרים "שהשמחה במעוננו" רק בבית החופה, ולא בשאר הבתים. אולם, לדעת הטור אם קיים שמש אחד לכל הבתים, הוא מצרפם ומברכים בכלם שבע ברכות.

והביא את שיטת רבינו יחיאל בשם רבינו יהודה, שאף כשאין שמש המצרף את החבורות, אם התחילו הסועדים שבשאר הבתים לאכול יחד עם בני החופה, כולם נחשבים כאחד לענין השמחה ומברכים ברכת חתנים, כיון שאוכלים מן הסעודה שהוכנה לחופה. ומסיים וכן עמא דבר.

וכתב הב"ח (שם), שכן מבואר בהגהות מיימוניות (הלכות ברכות פרק ב אות ה) בשם הריצב"א, וכן כתב הסמ"ג (מצות עשה כז הלכות ברכת המזון), שהשמש מצרפם, בתנאי שהבתים פתוחים לבית שבו כילת החתנים. ואף כשאין החבורות יכולות לשמוע את המברך, כל חבורה צריכה לברך בפני עצמה.

וכן נפסק להלכה בשולחן ערוך (אבן העזר סימן סב סעיף יא), בני החופה שנתחלקו לחבורות מברכים כולם ברכת חתנים, אפילו בבתי שאינם פתוחים למקום אכילת החתן, ואף כשאין השמש מצרפם. זאת כאשר התחילו לאכול בשאר הבתים בזמן שהתחילו בני החופה, שכן כולם נחשבים חבורה אחת לענין ברכת חתנים, בהיותם אוכלים מהסעודה שהוכנה לכבוד החופה.

והוסיף בערוך השולחן (אבן העזר סימן סב סעיף לז), שלא דוקא אם התחילו ברגע אחד, אלא שכולם באו לשמחה, ורק מחמת דוחק המקום התפצלו לחדרים נפרדים; ומכיוון שאוכלים מאותה סעודת חתונה, כל חבורה מברכת שבע ברכות בפני עצמה, אף שהחתן והכלה אינם שומעים את ברכותיה.

ומעתה נחלקו פוסקי זמננו, כיצד יש לנהוג בחתונה, האם מותר לו לצאת מוקדם, שהרי מפסיד שמיעת שבע הברכות.

2. היוצא חייב בשבע ברכות

שיטת האוסרים: לדעת האגרות משה (אורח חיים חלק א סימן נו), חיוב שבע ברכות חל על כל האוכלים בסעודת החתונה, אף שאינם רואים את החתן והכלה. לפיכך, אין לצאת קודם אמירתן, והנאלצים לצאת לפני גמר הסעודה יזמנו בעשרה ויברכו שבע ברכות בפני עצמם. אולם למעשה אין זו עצה מומלצת, מחשש לקפידת בעלי החופה והחתן והכלה על זימון ושבע ברכות בנפרד מכלל המסובים.

מרפסים ומזכים את הרבים

לרגל ימי הרחמים והסליחות, אנו מבקשים את עזרת הציבור בהצטרפות לקרן ההרפסות של גיליון עומק הפשט, בתרומה חודשית של 18 ₪ בלבד, תזכו להיות שותפים קבועים בהרפסת הגיליונות ובהפצת ההלכה.

קיימים גם מסלולי תרומה נוספים.

כל השותפים זכאים להכניס הנצחה בגיליון, והרי הם בכלל מזכי הרבים בקיום ההלכה.

לתרומה:

"נדרים פלוס" > קופת "הילכתא" > "קרן ההרפסות"

נפרדות, יש להתחשב בקפידתם. כשם שהתירו לוותר על זימון בשם מפני קפידת ריש גלותא, משום כבוד הבריות, כל שכן שיש לחוש לכבוד החתן והכלה בברכת חתנים, שכל עיקרה נתקן לשמחם, ולא לצערם בפיצול החבורות ובהפרעת השמחה; ובפרט שחיובה מדברגן.

ומסיק שעדיין יש לדון כיצד מותר לצאת קודם הברכות, שהרי לענין זימון נחלקו אם הפסד ממון מתיר לצאת. ודייק, **שבש"ס ובפוסקים ובשו"ע** ("או"ח סימן קצג) נאסר בפירוש היציאה קודם הזימון, ואילו בברכת חתנים לא נזכר איסור כזה. מכאן משמע לכאורה שהמצוה מוטלת על הנמצאים בגמר הסעודה, אך אין חובה להמתין עד סיומה.

עוד הביא את דברי **החתם סופר** (אבן העזר חלק א סימן קכג), שברכו ברכת חתנים בלילה הראשון בלבד. והסיק, שלפי המנהג לברך רק בסיום הסעודה, מי שיש לו צורך נחוץ ואינו יכול להמתין עד שעה מאוחרת, יש לו על מי לסמוך לצאת קודם שבע הברכות. והוסיף, שאם בירכו בזימון בשם בלי שבע ברכות, ואחר כך חזרו לשמחה לשמוע אותן, קיימו את המצוה לכתחילה.

אין חיוב להמתין: הציץ אליעזר (חלק יא סימן פד) הוכיח, שחיוב שבע הברכות שבסעודה חל רק בשעת ברכת המזון בעשרה. לפיכך, במקום שהיחיד רשאי להיפרד מצד דיני הזימון,

רשאי לצאת גם מצד שבע הברכות, שחיובן טרם חל. אולם אין ראוי להקדים ולברך בחבורה נפרדת בעשרה ברכת המזון ושבע ברכות, משום קפידת החתן, הכלה והמחותנים, ויש כמה חששות הכרוכות בכך.

והביא את דברי **מהר"י שטייף** (סימן ז), שהתיר ליחידים לצאת מטעם אחר: חכמים חייבו את המסובים לדאוג שיאמרו בסעודה שבע ברכות לשמח את החתן ואת הכלה, אך לא הטילו חובה על כל יחיד לשומען, ודי שידעו שיהיה מי שיברכן. אולם הציץ אליעזר חולק על דברי מהר"י שטייף, ולכן תולה את טעם ההיתר בכך שהחיוב טרם חל.

החיוב חל בסוף: לדעת השבט הלוי (חלק ט סימן רעא) מותר ליחידים לצאת באמצע החתונה - ובלבד שרשאים לצאת מצד דיני הזימון, משום שחיוב שבע ברכות חל כשנמצאים עשרה גדולים בסיום הסעודה ובברכת המזון, ואין חובה על כל יחיד להמתין כדי לברך או לשמוע. ומה

מצטרף לקביעותם לזימון. ד. התחיל עמיהם ולא התנה, רשאי כשהדבר נחוץ מאוד לסיים לפנייהם ולברך מיד ביחידות.

אם לא נקט בדרכים אלו, והמסובים יושבים בשולחנות נפרדים ובשולחנו פחות מעשרה, רשאי לזמן בשלושה בקול נמוך, לברך ולצאת; וראוי להקל בכך רק לצורך גדול או לדבר מצוה. ואם כבר נתחייב בזימון בעשרה, רשאי להסתפק בזימון בשלושה רק כשהשעה דחוקה לו ביותר.

בשני המקרים האחרונים, מעיקר הדין יברך גם "אשר ברא", ללא שאר שבע הברכות, אלא שנהגו להקל שלא לברכה. היתר זה הוא לזמן בשלושה, ואינו מתיר לברך ביחידות בלא זימון, אף בשעת הדחק. ואין להיכנס לסעודה לכתחילה על דעת לסמוך על היתרים אלו.

ברשות החתן: לדעת הג"ר ישראל יעקב פישר זצ"ל (אבן ישראל חלק ח סימן פב), כל המשתתף בסעודת החתונה חייב לשמוע שבע ברכות, ואינו רשאי לצאת

קודם אמירתו. המבקשים לצאת מוקדם רשאים לזמן בעשרה ולברך שבע ברכות בפני עצמם, אך עליהם לבקש רשות לכך מהחתן. כשם שחוששים לקפידת בעל הבית בחלוקת הזימון (ברכות דף ג; שו"ע סימן קצג סעיף א), כל שכן שיש לחוש לקפידת החתן והמחותנים על ברכת שבע ברכות באמצע הסעודה.

תלוי בגודל הסעודה: הגרי"ש אלישיב זצ"ל (שיעורי הגרי"ש"א ברכות דף ג) נשאל אם בחתונה יש להימנע מזימון נפרד בעשרה מחשש לקפידת בעל הסעודה, כמבואר בגמרא לגבי ריש גלותא. והשיב, שבסעודה גדולה אין בעל הסעודה מבחין שמברכים בנפרד, ואילו בסעודת שבע ברכות קטנה ייתכן שיקפיד.

3. היוצא פטור משבע ברכות

שיטת המתירים: מאידך המנחת יצחק (חלק ב סימן מג) דן במנהג האורחים בסעודות חתונה גדולות, היושבים בחבורות סביב שולחן אחד, וכשהסעודה מתארכת ממהרים לצאת כדי להשכים לעבודתם, ולכן מברכים ברכת המזון בזימון בעשרה, בלי שבע ברכות, רק אומרים בזימון "שהשמחה במעוננו".

וכתב, שאם החתן והכלה מקפידים על הברכה בחבורות

שפסק השולחן ערוך (אבן העזר סימן סב סעיף יא) שכל החבורות מברכות, פירושו שכולן נחשבות מבני סעודת החופה, וכשיסיימו ויברכו בעשרה יחול עליהן החיוב; אך אין מכאן איסור ליחיד לצאת באמצע הסעודה. וסמך גם על דברי מהר" שטייף, והוסיף שהמחמיר כדעת שאר הגדולים תבוא עליו ברכה, אף שאינו מחויב בכך מן הדין.

4. זימון בשלושה דווקא

עדיף שלא להצטרף: לדעת התשובות והנהגות (כך ג סימן תב; כך ה סימן סה), המברכים בעשרה בסעודת חתונה חייבים גם בשבע ברכות, אף בלא נוכחות החתן והכלה. לכן הנצרך לצאת, כשאין בכך ביטול חיוב זימון בעשרה, יזמן בשלושה דווקא, אפילו עשרה מוכנים להצטרף אליו; שכן ברכת המזון בעשרה מחייבת גם שבע ברכות.

לעניין הזימון, בשעת צורך גדול סומכים על הדעות שאם לא סיימו יחד לא נתחייבו, אף שעיקר ההלכה שגם התחלה משותפת מחייבת. ובשולחן של פחות מעשרה מצרפים את שיטת הרשב"ש, שמוצרים לשולחן אחר אף כשרואים אלו את אלו.

מעיקר הדין על כל אחד לשמוע את הברכות ולכוון לצאת, ועל המברך לכוון להוציא. ואף שמסתבר להקל ביוצא שאינו מברך בעשרה, עדיף שיכוון בשעת הנטילה שלא להצטרף לקביעותם. ומכיוון שקבע מתחילה להיפרד מהם לפני ברכת המזון, הרי הוא כאוכל בנפרד, ואינו מתחייב עמהם בשבע הברכות.

ומוסיף שהוא בעצמו נוהג שלא לאכול פת כאשר צריך לצאת באמצע הסעודה, בכדי להימנע מחשש ביטול זימון ושבע ברכות; ואף שחסר בכך בשלמות שמחת הסעודה, אין זה איסור.

עוד כתב שראוי לרקוד מעט בתוך הסעודה כדי להחשיבה לסעודת שמחה, ולברך מיד בסיומה, לפני המשך הריקודים. שכן דחיית ברכת המזון עלולה לגרום לברכה לאחר שיעור עיכול, ולהפסד זימון בעשרה ושבע ברכות. והביא **משווע שמחות** (סעיף כה), שדייק כך **במחזור ויטרי** (עמוד 602) שמנהג הריקודים הוא לאחר ברכת המזון.

5. חיוב גמור על כל יחיד

אפילו כשפסטר מזימון: לדעת הג"ר **שיראל רוזנברג שליט"א** (השר והטוב קובץ טו עמוד לח-מה) ש לבאר בשיתת הרמב"ם (הלכות ברכות פרק ב הלכות ט-י), שברכת חתנים, ולכל הפחות ברכת "אשר ברא", היא חלק ממברכת המזון בבית חתנים, וממילא מוטלת על כל סועד. ומסיק שאף מי שלא נתחייב בזימון עם המסובים, חייב להמתין עד גמר הסעודה ולשמוע שבע ברכות.

ועל חידוש **המנחת יצחק**, שהחוב חל רק על הנמצא בגמר סעודת החתן והכלה, תמה: מנין לתלות את חיוב המסובים בסיום סעודת החתן והכלה, ולפטור את היחיד משום שסיים לפנינה?

עוד מעורר על המאחרים את ברכת המזון עד לאחר הריקודים, שאז רוב האורחים אינם שומעים שבע ברכות. וכבר אירע שלא נשארו עשרה לברכת המזון, ולא יכלו לברך שבע ברכות כלל! וזאת מלבד החשש שיחלף שיעור עיכול, ולא יוכלו עוד לברך ברכת המזון.

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

עומק הפשט

גיליון מס' 435

גיליון מס' 435

דבר הערוך

ביצור סדר סעודה

ענין המצאנן ודאי באיסורו מוטלת בחול סעודת הערוך ודאי בהנחה שנה נבדלת סעודת הפקודה על זמנו, ואין לו את סדר הפקודה שתי נבונה וביד השני נבדלת לעיתים עול נגורם שני נבונה.

בכרת

דף (גמ) ומקור בכתובת

בכרת פרק ד הלכה ח

כ"ב סדר ערוך היה

מקור סדר ד השיבה

נטייל יום מה אכלים ודאי

לפי כלל הפקודה ודאי בכרתים ושיבת הנחה

כאשר ימים לאכל נקט את השולחן המוכן לטעם

כדי ללקח את שירי האוכל (והשולחן שיש בו מוש

לחם ואוכל למסוגל כלל הסדר יום ערוך את

השולחן כדי להמתין את העתידות

לעומת זאת כיום דעת הפקודה שישבין

וקטין ליד השולחן ולא עוקר את השולחן אלא

מימים אכר על גבי השולחן ויהיה בים לעומת

הפיכה כלל הסדר בדרך מלכות ונחות יפי שיה

מכר וכן מצינו שערבים מלאך אחד לטעמה ולא

מכרלים בן המנהג כן כן זה השני בחי' שנים

אין אנוצו מסיים דעתנו מן הפת כי כיום המצאות

היא באנוצו הפת אכלי אכילת אחרים ונכסאכל

אכילת אחרים עדין לא חסד דעתנו מן הפת

ובנו הכי' מלכות המפקדים אסר סעודות

גדולות לרוב חשיבות הסעודה ודאי נה' היה

עם כל סעודה ונחשבת כמסעדה את הפת ונכרית

מנה ערוך שוב לא יכל כלום מהפח א' נכר

מקום ערוך עדין עומד מן הפת

זה חסד המלכות שיענין אחר קטול שולחנות

ביתנו מצי' אחר קטול שעות השולחנות מליק

הכללם כדי לנקוט מקום לרבות הריקודים נחשבת

בקצות השולחן ודאי מצי' נה' נבדלת

למקרים אין מקום נבונה אלא בשלמות את

המשפחה על עקרת השולחן ודאי מצי' נה' נבונה

שאן מסיים דעת המסעדה

בכרת הורה
עקרת יום ס' י

גושא הגיליון

'ריקודים באמצע הסעודה'

סילוק הפת ועקרת השולחן

הראשון בדרה מספר 435 בנושא 'אכלה לפני הסעודה' הגיליון השני מספר 433 בנושא 'שקאות בסעודה' הגיליון השלישי מספר 434 בנושא 'מנה פחות בסעודה' הגיליון הרביעי מספר 435 בנושא 'ריקודים באמצע הסעודה' והגיליון הבא האחרון בדרה מספר 436 בנושא 'קנינים בסוף הסעודה'.

בכרת ודאי מצי' אחר קטול שעות השולחנות מליק

הכללם כדי לנקוט מקום לרבות הריקודים נחשבת

בקצות השולחן ודאי מצי' נה' נבדלת

למקרים אין מקום נבונה אלא בשלמות את

המשפחה על עקרת השולחן ודאי מצי' נה' נבונה

שאן מסיים דעת המסעדה

שלושה כללים בסעודה

1. **שלא יעזוב הריקודים** מנאר בפי' (בכרת דף סא).

ונפסק להלכה **בכרת** (הלכות ברכות סימן ד סעיף יא) ונפסק חסדו קטן קטן **בכרת** (הלכות ברכות סימן ד סעיף יא) ונפסק חסדו קטן קטן **בכרת** (הלכות ברכות סימן ד סעיף יא).

2. **לרוב הכי' מלכות המפקדים אסר סעודות**

לכר עליהם לא נענוצו ולא אחריהם ב' דברים האים

שלא חתמת הסעודה כיום הסעודה עדין לכר ונכר ר' לפרטים

אל אחריהם ב' דברים האים חסדו קטן קטן עדין לכר

לפרטים ודאי.

3. **לרוב הכי' מלכות המפקדים אסר סעודות**

לכר עליהם לא נענוצו ולא אחריהם ב' דברים האים חסדו קטן קטן עדין לכר

לפרטים ודאי.

4

סוכה למהדרין – על חשבון מי?

המדרכה אינה שטח הפקר: בהכנות לחג הסוכות אנו מדקדקים בכשרות הסכך והדפנות, טורחים בהעמדת הסוכה ומשתדלים לנאותה כראוי. בכלל ההכנות ראוי לתת את הדעת גם למקום העמדתה: האם השימוש בו מותר, האם נשמרות זכויות השכנים, והאם נותר מעבר ראוי לעוברים ושבים. אף אלו פרטים הנוגעים לקיום המצוה כהלכתה.

בשכונות הצפופות ניכרת במיוחד חביבות המצוה. בבתי הונגרים בירושלים ובסמטאות בני ברק מתמלאות חצרות הבתים בסוכות הניצבות זו לצד זו. מסוכה אחת עולה שירת "הרחמן הוא יקים לנו", ומן הסוכות הסמוכות מצטרפים קולות השכנים. איש מפנה מקום לרעהו, מותר מעט על נוחותו ושמח בשמחת החג של חבירו.

ואכן, בבירור ההיתר יש מקום לדון במנהג המקום, במחילת השכנים וברשות הניתנת לשימוש בשטח הציבורי. אין לדון כל סוכה שבחצר משותפת או בצדי המדרכה כסוכה גזולה. **הביאור הלכה** (סימן תרלז סעיף ג ד"ה "וכן בקרקע") דן בצדדי ההיתר, ומעלה חילוק בין סוכה המפסיקה את דרך הרבים לבין סוכה שבצדי הדרך סמוך לפתח הבית.

עם זאת, יש להבחין בין דוחק שהשכנים מתרצים בו לצורך החג, לבין חסימת מעבר או הפרעה שאין עליה הסכמה. בפרט, יש להותיר מעבר בטוח להולכי הרגל, ובהם ילדים והורים עם עגלות, כדי שלא ייאלצו לרדת לכביש תוך סכנה ממשית. לעיתים די בשינוי מקום הדופן או בצמצום מעט משטח הסוכה כדי לנמנע מכשול ולקיים את המצוה בשלמות.

לענין היציאה ידי חובה בקרקע גזולה: **הרמ"א** (שם) פסק שהבונה בקרקע של חבירו שלא מדעתו או בקרקע של רבים, אף שאין לעשות כן לכתחילה, בדיעבד יצא. אולם מדברי **החזון איש** (אורח חיים סימן קנ ס"ק כב) עולה שבאופן שבעל הזכות מקפיד גם על עצם ישיבתו ושימושו בסוכה, יש בכך "גזל שימוש" המעכב את היציאה ידי חובה. כמובן שאין הדברים אמורים בכל הפרעה הנגרמת מהעמדת הסוכה, ויש לברר כל מקרה לגופו.

ומספרים בדרך צחות על יהודי שהשופט הורה לו לפרק את סוכתו. ביקש היהודי ארכה של שבעה ימים, ומשנענה יצא שמח וטוב לב... אלא שטענת השכן טעונה בירור גם כשהסוכה עומדת לשבעה ימים בלבד: מה כלול בשימוש המקובל לימי החג, ומה טעון קבלת רשות בפני עצמו.

פרטי הדינים ושיטות הפוסקים רבים, ואין כאן המקום לפורטם. באנו לעורר על בירור הדברים מבעוד מועד, מתוך התחשבות בצרכי השכנים, ושאלת חכם במקום הצורך, כדי שנזכה לקיים מצות סוכה בהידור, תוך זהירות בממון הזולת ובזכויות הרבים.

במערכת הילכתא ניתן לקבל קבצים בנושא. כמו כן, נבקש מהציבור לשלוח למערכת חומר תורני, פסקי הלכה, מידע ותמונות הממחישות את המציאות, כדי לסייע בבירור הסוגיא על צדדי ההלכתיים והמעשיים. התמונות בעמוד זה הן אילוסטרציה להמחשה בלבד. אין קשר בין המצולם לתוכן הכתבה.

משיב כהלכה

שאלה: מה חייבים המסובים לשמוע מפי המזמן?

כיצד ינהגו המסובים בשעת הזימון: האם עליהם לשמוע מן המזמן ולברך עמו את כל ברכת המזון, או לפחות את הברכה

הראשונה? האם יש הבדל בזה בין זימון בשלושה לזימון בעשרה? והאם על המזמן לסיים בקול רם את כל ארבע הברכות, כדי שהמסובים יענו אחריו אמן?

מקורות: שולחן ערוך (סימן ר סעיף ב); משנה ברורה (סימן ר ס"ק ו-ט, סימן קפג ס"ק כח, סימן קצג ס"ק יג, סימן קצה ס"ק י); חזון איש (סימן לא ס"ק ב); שבט הלוי (חלק י סימן מ); קיצור הלכות זימון (פרק ד סעיף יח-כג).

במדור זה מופיעה שאלה בנושא הגיליון הבא, הקוראים הנכבדים מוזמנים לשלוח תשובות להגדיל תורה ולהאדירה, מומלץ לצרף את פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד). התשובות המובחרות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב.

- ניתן להגיש תשובות באחת מהאפשרויות הבאות.
- קו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 שלוחה 4
- עמודות 'נדרים פלוס' קופת 'הילכתא'
- חדר 'קול הלשון', ישיבת מיר ירושלים, תיבת 'הילכתא'
- בפקס מספר 1532-6507823
- במייל 5047867@gmail.com

הגיליון הוקדש לעילוי נשמת
הג"ר חיים ב"ר משה הלוי וינטורוב זצ"ל
נלב"ע ו' תשרי
ת.נ.צ.ב.ה.

דינים העולים

א. חבורות נפרדות: בני החופה שנתחלקו לחבורות, כל חבורה מברכת בעשרה שבע ברכות, אף בבית נפרד וללא שמיעת החתן והכלה.

ב. זימון מוקדם: לדעת הרבה פוסקים, המזמנים בעשרה חייבים בשבע ברכות, ויש לקבל לכך רשות מבעלי השמחה. המנחת יצחק מתיר לצורך נחוץ לזמן ולצאת בלעדית, אך יאמרו "שהשמחה במעונו".

ג. חיוב היחיד: יחיד שלא נתחייב בזימון, לרוב הפוסקים פטור מהמתנה לשבע ברכות, שכן חיובן חל בברכת המזון בעשרה, או משום שהחיוב מוטל על הציבור; ויש שכתב שגם היחיד חייב להתמין ולשמוע.

ד. מניעת החיוב: יש כמה עצות לנצרך לצאת: להימנע מאכילת פת; להתחיל לאחר המסובים ולסיים לפנייהם ולברך מיד; או להתנות שאינו מצטרף לקביעותם - לשיטות שתנאי מועיל.

ה. זימון בשלושה: יש מעדיפים לזמן בשלושה דווקא, כשאין בכך ביטול חיוב זימון בעשרה, שכן זימון בעשרה מחייב גם שבע ברכות. בשלושה חייבים מעיקר הדין ב"אשר ברא", ומנהג העולם להקל.

ו. זמן ברכת המזון: ראוי לדאוג לכך שברכת המזון תהיה מיד בסיום הסעודה, לפני המשך הריקודים, מחשש שיעור עיכול והתמטעות המסובים ועוד חששות.

נושא הגליון הבא:

"חיוב שמיעת המזמן"

טלו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעורר את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

הודעת מערכת:

הגיליון הבא יופיע אי"ה ביום ג' פרשת נח ב' חשוון תשפ"ז
בברכת 'גמר חתימה טובה'

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

גיליון שבועי עומק הפשוט
שיעורים יומי עיון
בית הוראה טלפוני
בירורי הלכה אקטואליים
קו מידע הלכתי
חוברות הדרכה

מכון הילכתא

מענה אנושי: 02-5350-535 פקס: 02-6507-823

לקבלת הגיליון במייל: 5047867@gmail.com

קו מידע הלכתי

02-5377-085

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...